

ad 36416

KMETIJSKA KNJIŽNICA.

VIII. ZVEZEK.

Siljenje ali káljenje ameriških ključev.

SPISAL

BOHUSLAV SKALICKÝ,

C. KR. VINARSKI NADZORNIK ZA KRANJSKO.

29 PODOB.

LJUBLJANA, 1907.

ZALOŽILA C. KR. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA.
NATISNILA TISKARNA J. BLASNIKA NASLEDNIKOV.

Cena 30 h (s poštnino vred).

LIBRARY
UNIVERSITY OF
TORONTO

Siljenje ali káljenje ameriških ključev.

Spisal

Bohuslav Skalický,

c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko.

29 podob.

LJUBLJANA, 1907.

ZALOŽILA C. KR. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA.

NATISNILA TISKARNA J. BLASNIKA NASLEDNIKOV.

0300h70h

Predgovor.

Ta spis je bil prvotno objavljen v „Kmetovalcu“ in se je potem priredil za 8. zvezek „Kmetijske knjižnice“. Zaraditega je spis kolikor mogoče kratek.

Da sem to razpravo spisal, me je napotilo posebno dejstvo, da v slovenski kmetijski literaturi ni še nikjer bila objavljena večja razprava o stratificiranju trt.

Naša dežela pošilja še vedno tisočake vsako leto za cepljenke v druge kronovine, posebno na Štajersko, kjer se je cepljenje ključev tudi pri malih posestnikih tako udomačilo, da jim prinaša prav lepe dohodke.

Pri nas na Kranjskem pa še ene trgovske trtnice ni, ki bi se v večji meri pečala s pridelovanjem cepljenk.

Da vzbudim zanimanje za to važno gospodarsko zadevo, posebno pa pri inteligentnejših posestnikih, društvih, občinah, zlasti pa pri takih gospodarjih, ki so dovršili kako kmetijsko šolo, ki so prvi poklicani tudi v tem oziru delovati in zgled dajati, sem sestavil ta spis in želim, da prinese tistim, ki jim je namenjen, obilo koristi.

Novo mesto, meseca aprila 1907.

Bohuslav Skalický.

Pri nas na Kranjskem se je najbolj udomačilo zeleno cepljenje ameriških trt na stalnem mestu v vinogradu.

Dasi ima ta način cepljenja veliko dobrega na sebi in ima posebno za malega posestnika, ki lahko vse delo s svojo roko ali s pomočjo svoje družine zvrši, mnoge prednosti, vendar ni najcenejši, najboljši in najhitrejši.

Upoštevati moramo, da pri tem cepljenju sadimo navadno sajenke ali okoreninjene trte v vinograd in jih v drugem ali tretjem letu cepimo. Da pridelamo 100 sajenk, potrebujemo vsaj 200 ključev; dobra polovica ameriškega materiala gre torej v izgubo! Če trte kupujemo, moramo sajenke tudi najmanj dvakrat do trikrat tako drago plačevati kakor ključe.

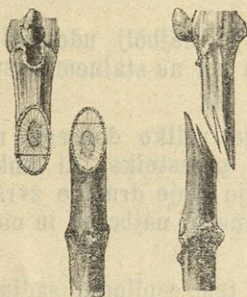
Če je vreme v času cepljenja v zeleno neugodno, se nam jako malo cepljenk prime, in še te včasih slabo dozore in pozebejo.

Tudi za to potrebne gumijeve vezi se leto za letom draže. Z visokim zelenim cepljenjem je združeno tudi drago grubanje. Če se je cepljenk le malo prijelo, postane nasad nepopoln, in traja dostikrat več let, preden dobimo enakomeren vinograd.

Te napake zelenega cepljenja, zlasti pa tudi nedostajanje cepičev dobrih, priporočljivih žlahtnih vrst je posebno večje posestnike že zdavnaj prepričalo, da je bolje saditi že prej na suho cepljene trte. To pa velja posebno za one kraje, kjer vsled slabe lege ali bolj mrzlega podnebja zelene cepljenke slabo dozorevajo.

Zaraditega so se v severnih vinorodnih deželah, posebno na Nižjeavstrijskem, že odnekdaj posluževali suhega cepljenja na bilfe ali korenjake, ki si pa pri nas z malimi izjemami vsled težavnega zvrševanja ni moglo pridobiti tal.

Razmere so se pa čisto izpremenile od tedaj, ko so se prvi Francozi in po njih Nižjeavstrijci začeli posluževati stratificiranja (káljenja, siljenja) cepljenih ključev.

Podoba 1.

Kako je odrezati cepič in podlogo pri cepljenju ključev po načinu angleške kopulacije.

Na Nižjeavstrijskem se prideluje danes že nad 10 milijonov takih cepljenk na leto, in te rasejo izvrstno, nič slabše kakor na zeleno cepljene trte.

Gotovo je, da ima ta način cepljenja tudi za nas velik pomen, posebno pa za bolj mrzle vinorodne kraje na Kranjskem, n. pr. za mokronoški, radeški in litijski okraj, pa tudi za Vipavsko dolino, kjer burja dostikrat zelene cepljenke pokvari.

V čem obstoji stratificiranje cepljenih trt.

Prejšnje čase smo pri suhem cepljenju navadno takole postopali. Ameriške ključke smo vlagali v zemljo, kjer se jih je tekom enega leta približno polovica okoreninila.

Take okoreninjene enoletne bilfe ali sajenke smo izkopali, smo jih v roki cepili, z zamaški in žico (drautom) povezali in zopet v zemljo (trtnico) vložili. Jeseni ali spomladi drugega leta smo cepljenke izkopali iz zemlje in tiste, ki so bile dobro okoreninjene in popolnoma zrasle, smo sadili v vinograd na stalno mesto. Pri tem se je pa izkazalo, da je to delo zelo drago in da se na ta način dobi le malo, v najboljših slučajih le kakih 40 % porabnih cepljenih trt.

Da pojasnim vzrok, zakaj se je tako malo trt prijel, hočem najprej razložiti, kaj je cepljenje in kako se na suho cepljena trta zraste.

Cepljenje je trajno združenje dveh delov trt v eno rastlino; en del je navadno divji in se imenuje podloga, drugi je pa žlahten in ga imenujemo cepič. Če se cepljenje vrši takrat, ko trta ni zelena (ne rase), govorimo o suhem cepljenju ali o cepljenju na suho, cepljenje v rastočem imenujemo pa cepljenje na zeleno.

Če prerežemo kako suho trtno mladiko z ostrim nožem, vidimo na prerezu, da mladika navidez obstoji iz treh delov, in sicer na sredi iz svrža, okoli njega se nahaja les in okrog lesa skorja (koža). Če pa natančno pogledamo, bomo videli, da se med lesom in skorjo nahaja pri vsaki mladiki vezivo, ki se kaže kot svetlozelen obroček — veščaki ga imenujejo kambij. Kambij je pa ona tkanina, ki pri rasti mladike tvori na znotraj les in na zunaj skorjo, vsled česar se mladika debeli.

Če spomladi tako odrezano mladiko vtaknemo v zemljo, čez nekaj časa opazimo, da izrase na odrezu v zemlji iz kambija neka siru podobna, bela tvarina. Iz nje se pozneje tudi razvijejo korenine in jo imenujemo kalus.

Kalus ima tudi pri cepljenju največji pomen, kajti če se kalus podloge zraste s kalusom cepiča, dá to cepljenko.

Samoobsebi je umevno, da so veščaki že odnekdaj na to pazili, da se na podlogi in na cepiču posebno tam, kjer sta oba dela staknjena, napravi močan kalus.

S poskušnjami se je dognalo, da na tvorjenje kalusa najbolj vpliva 1. zadostna vlaga, 2. zadostna gorkota, 3. pristop zraka in 4. množina rezervnih snovi v lesu obeh delov cepljenke.

Kar se tiče prve, druge in tretje točke, je omeniti, da vpliva na razvoj lesa posebno gorak in vlažen zrak, ne pa naravnost mokrota ali pa gorka voda.

Glede četrte točke je pa omeniti, da ima vsak trtni les rezervne snovi v sebi. To so snovi, ki si jih je trta tekom prejšnjega leta prihranila v lesu. Re-

zervne snovi obstoje povečini iz skroba in imajo namen, da dajejo trti hrano v prvem začetku rasti. Posebno veliko rezervnih snovi je torej v zdravem, čvrstem lesu, največ pa okoli očes, ki spomladi potrebujejo hrane, da se razvijejo ali — kakor mi pravimo — da odženejo.

Šele potem, ko je trta že zelena, more sprejemati in prebavljati rudninske redilne snovi, ki jih dobiva po koreninah iz zemlje.

Če smo izbrali čvrst in zdrav les za cepljenje namenjenih trt, je samoobsebi umevno, da je bilo pri prejšnjem načinu cepljenja vse od tega odvisno, kakšno vreme je bilo spomladi. Če je bilo vreme zadosti gorko in obenem vlažno, se nam je prišlo več cepljenk, v nasprotnem slučaju pa malo.

Da postanejo neodvisni od vremenskih razmer, so veščaki že odnekdaj poskušali razne načine cepljenja in oskrbovanja cepljenk in so se tudi tukaj, kakor vselej z vinogradništvu, v prvi vrsti odlikovali Francozi, ki so prvi začeli cepljenke stratificirati in jim stem umetno ponujati potrebno vlago in gorkoto za njih pravilni razvoj.

Prva je bila v tem znana šampanjska tvrdka Moët & Chandon, ki je že pred kakimi 10 leti začela na ta način cepljenke pridelovati, in po njej so se l. 1901. poprijeli tega načina Nižjeavstrijci.

V državnih trtnicah na Kranjskem smo pričeli po naročilu rajnega dvornega svetnika v kmetijskem ministrstvu in enega prvih avstrijskih vinarskih strokovnjakov, E. Macha, s stratificiranjem l. 1902.

Gosp. dvorni svetnik si je namreč povodom svetovne razstave v Parizu l. 1900. ogledal tudi ta način cepljenja na Francoskem in je naročil podrejenim mu vinarskim nadzornikom, da ga tudi pri nas skušajo vpeljati.

Na Nižjeavstrijskem se je te stvari z vso vnemo in z izrednim uspehom poprijel c. kr. vinarski nadzornik g. F. Kober v Klosterneuburgu, ki je tudi spisal o tem več knjižic in je šel tudi meni v vsem prijateljsko na roko, tako da smo po njegovih nasvetih napravili pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu posebno silnico, kjer smo dosegli izborne uspehe, in sem se na-

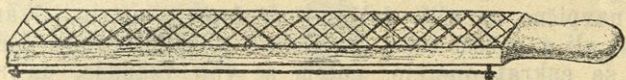
menil, da tukaj objavim tudi naše domače tozadevne izkušnje.

Slike za ta spis je brezplačno posodilo društvo za varstvo avstrijskega vinstva na Dunaju, ki zasluži najtoplejšo zahvalo.

Kakšen mora biti material za cepljenje.

Za cepljenje se izberejo ameriški ključi, ki niso predebeli. Najbolje je, da imajo debelost navadnega svinčnika ali da so le neznatno debelejši. Iz že prej navedenega vzroka se izbere najbolj zdrav, zrel, čvrst les, ki ima kolikor mogoče tenak svrž. Zaraditega se rabijo pri napravi ključev iz enoletnih mladik maternih trt le najspodnejši 3 do 4 ravni ključi, ki se režejo okoli 40 *cm* proč.

Ključje je najbolje rezati februarja meseca in jih je zakopati v pesek ali v rahlo zemljo, odkoder se

Podoba 2.

Brusilna in gladilna priprava za cepilne nože.

vzamejo nekaj dni pred porabo in se 3 do 4 dni namakajo v vodi.

Stem postanejo zelo sočni in se operejo nesnage (peska ali blata). Kaka dva dni pred cepljenjem se vzamejo iz vode, da se nekoliko posuše, potem se oslepijo, to je popolnoma se jim izrežejo očesa. To ima namen, da se prepreči odganjanje podloge iz svojih oči in se prisili, da gre vsa njena moč v cepič.

Na spodnjem koncu se odrežejo ključi sedaj tik pod kolenčkom in na zgornjem koncu, kjer jih je treba cepiti, se obrišejo ne samo zaradi mokrote, ampak tudi zaradi nesnage (zemlje, peska), kjer se cepilcev nož rad skrha. Tako pripravljene podloge pridejo v roke cepilcem.

Cepiče je tudi najbolje rezati meseca februarja, samoobsebi umevno le na zdravih, rodovitnih trtah. Les in očesa morajo biti popolnoma zdrava.

Za cepič je sposoben posebno oni del mladike, ki ima najbolj razvita očesa in najtanjši svrž. Zaraditega bodo bolj stare trte z dobro dozorelim lesom dale najboljši les za cepiče, in sicer posebno srednji del mladik, ki niso predebele.

Cepiče režemo navadno 80 do 100 *cm* dolžine, jih vežemo, kakor ključe, v butarice in jih zakopljemo v zemljo ali v pesek, vendar pa moramo posebno tukaj gledati na to, da ne pridejo preglcoko ali v veliko vlago, ker bi utegnili očesa odgniti.

Pred porabo jih namakamo nekaj časa (1 do 2 dni) v vodi, zlasti da jih operemo nesnage.

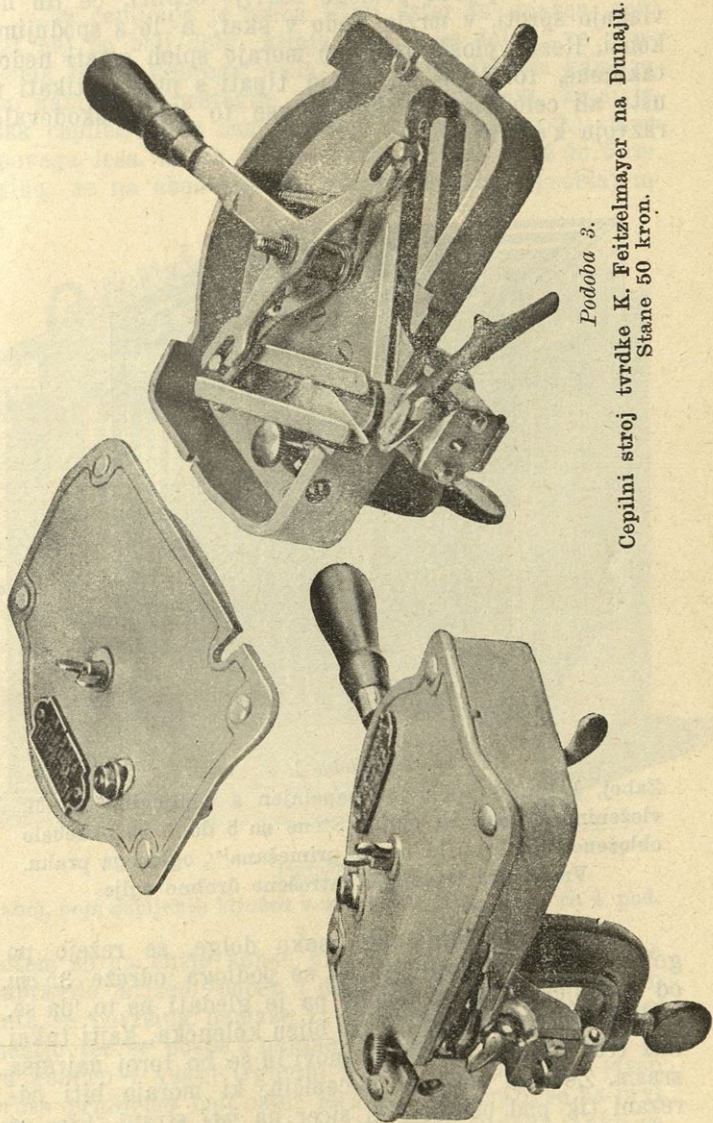
Najbolje je, da so očesa za cepljenje namenjenih cepičev že nekoliko napeta.

Nekaj ur pred porabo narežemo cepiče na délce enega očesa na ta način, da vsak člen tik nad očesom in navpično na njih dolžino odrežemo z ostrimi škarpami ali z nožem tako, da padajo v škaf v vodo, kjer se še enkrat operejo, potem se vun vzamejo, da se posušijo, in pred cepljenjem se ravnotako obrišejo kakor podloge.

Način cepljenja.

Ključki se cepijo po načinu angleške kopulacije, ki obstoji v tem, da se cepič kakor podloga — oba kolikor mogoče enake debelosti — poševno, prav nakratko (glej podobo 1.) z eno odrezo z ostrim nožem odrežeta in se potem na odrezu vsakega dela napravi jezičku podobna zareza. Nož se zatakne nad svržem, torej približno v prvi tretjini rezne plošče, in se s pritiskom ter s potezo dol prereže skozi $\frac{1}{3}$ dolžine.

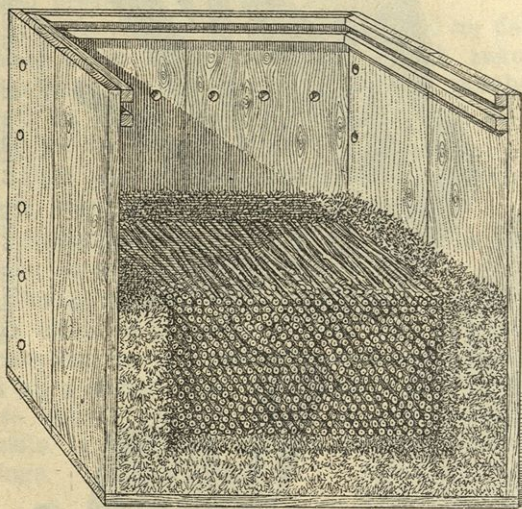
Kadar se nož vun jemlje, se jeziček nekoliko vpogne, in sedaj se jeziček cepiča vtakne za jeziček podloge. Če je cepljenje dobro zvršeno, se držita oba staknjena dela tako trdno skupaj, da ne odpade cepič od podloge, če se le količkaj previdno ravna s cepljenko.

Podoba 3.

Cepilni stroj tvrdke K. Feitzelmayer na Dunaju.
Stane 50 kron.

Tako cepljene podloge stavijo cepilci, če jih ne vlagajo sproti, v mrzlo vodo v škaf, a le s spodnjimi konci. Rezne plošče (odreze) morajo sploh ostati nedotaknjene, torej se ne smejo tipati s prsti, vtikati v usta ali celo zmočiti, ker bi vse to lahko škodovalo razvoju kalusa.

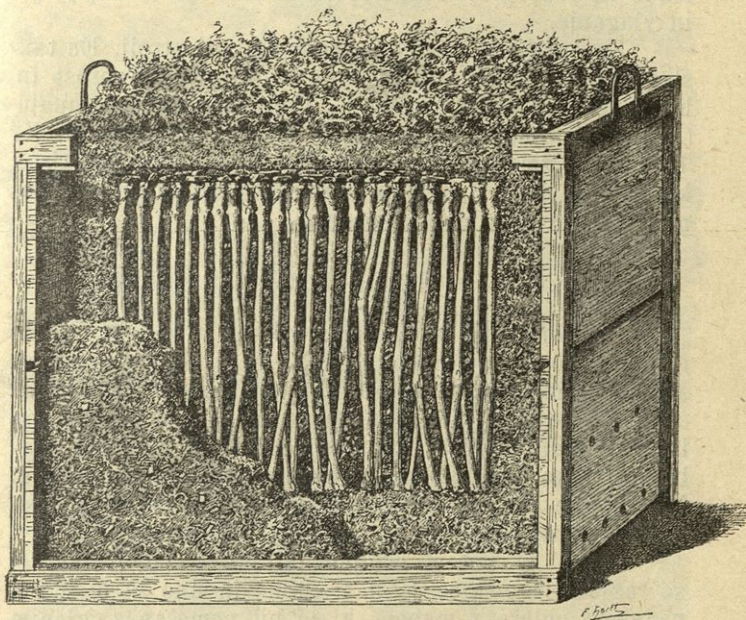
Podoba 4.

Zaboj, ki je do polovice napolnjen s cepljenimi ključi, vloženimi v mah in oglje. Stene so 5 do 6 cm nadebelo obložene z mahom, ki mu je primešana $\frac{1}{3}$ oglenega prahu.

Vmes med trtami je natrošeno drobno oglje.

Da so vse cepljenke enako dolge, se režejo po gotovi meri. Najbolje je, da se podloga odreže 35 cm od spodnjega konca, vendar pa je gledati na to, da se, če le mogoče, podloga odreže blizu kolenčka, kajti tukaj ima trta največ rezervnih snovi in se bo torej najrajša zrasla. Že celo velja to o cepičih, ki morajo biti odrezani tik pod očesom, in sicer na isti strani, kjer se nahaja okó (glej podobo 1.).

Za cepljenje je treba imeti oster in snažen nož. Nož naj bo bolj dolg, klinja vsaj 8 cm dolga, ne predebela ter iz dobrega jekla. Nož se na dobrem kamenu fino nabrusi in pretegne na brusilni pripravi, ki si jo vsak cepilec lahko sam napravi (glej podobo 2.). Kos lipovega lesa, kakih 40 do 50 cm dolžine in 4 do 5 cm širine, se na obeh straneh gladko postruži (poobla) in

Podoba 5.

Zaboj, poln cepljenih ključev v mahu in oglju, kakor na 4. pod.

potem se na enem koncu prireže roč. Na eni strani se napravijo križem počez 1 do 2 mm globoke zareze in nato se površina namaže z vazelinom ali pa s svinjsko mastjo ter se pospe z najfinejšim smirkovim prahom, ki ga dobimo v vsaki trgovini z železom. Na drugo stran brusa pribijemo bolj oster jermen. Pri porabi se na prvi strani nož nabrusi in osnaži, na drugi ogladi. Tako se nož vselej nele očisti črnila, ki se je vsled v lesu na-

hajajoče se čreslovine pri cepljenju na njem napravil, ampak se tudi fino nabrusi.

Če se cepi večja množina trt, je treba seveda delo deliti. Nekteri snažijo in pripravljajo podloge, drugi cepiče, tretji cepijo in četrti cepljenke vlagajo v zaboje.

Seveda se manj sposobne moči porabijo za bolj lahko in preprosto delo, najboljše moči pa za cepljenje in vlaganje.

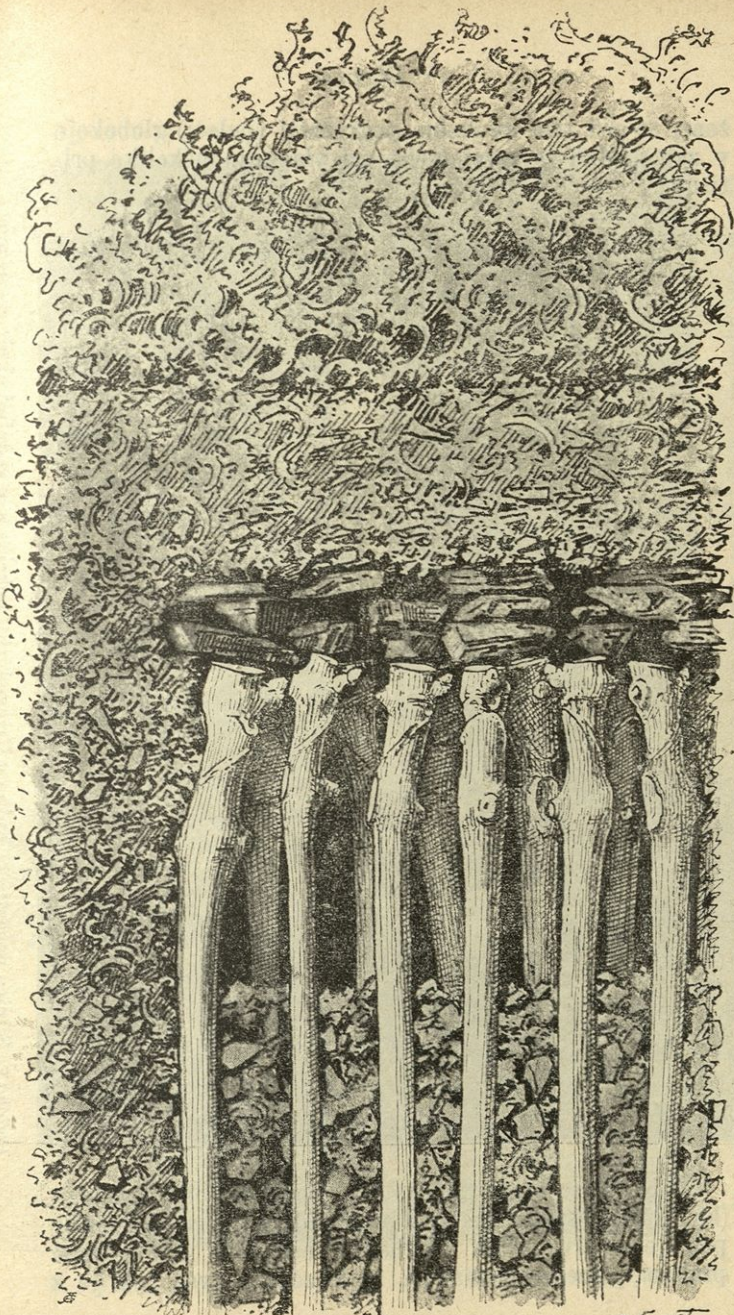
Za cepljenje se dandanes dobe tudi stroji. En tak stroj, ki ga kaže podoba 3. in ki je prav preprost in hitro dela, izdeluje tvrdka K. Feitzelmayer na Dunaju (IV. okraj, Johann-Straussgasse št. 28.) in stane 50 K. Tudi manj zmožen delavec cepi z njim lahko nad tisoč ključev na dan. V državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu se je prav dobro sponesel.

Vlaganje cepljenih ključev v zaboje.

Cepljene ključe vlagamo potem v zaboje, ki so navadno po 50 *cm* globoki, široki in visoki ter imajo na straneh blizu dna izvrtane luknje, da se iz njih lahko odceja preobilna vlaga in nasprotno zopet zrak v nje lahko prihaja. V tak zaboj gre 500—700 cepljenk. Zaboji so tako napravljeni, da se ena stran lahko odpira. Najbolje je na znotranji spodnji strani pribiti dva kosa usnja, zgoraj pa stranico zapehniti ali zapreti.

Kako se potem cepljeni ključi v zaboj vlagajo, se razvidi iz podobe 4. in 5. Stene in dno se 5—6 *cm* nadebelo oblože z mahom, ki je bil pomešan z oglenim prahom, in potem se cepljeni ključi tako vlagajo v zaboj, da leže gornji konci cepičev vsi v eni visokosti, in sicer kakih 5 *cm* pod zgornjim robom zaboja. Spodnji konci leže seveda v mahu.

Vmes med cepljenke, ki se prav nagosto vlagajo, se siplje — pa ne prav do cepljenega mesta — na drobne koščke (kot grah) stolčeno oglje, ki se pri delu večkrat poškropi z mlačno vodo, ne da bi prišla na cepljeno mesto. Kadar je zaboj poln, izvzemši še kakih 5 *cm* prostora, se tudi ta stran pokrije z mahom, stranica se zapre in zaboj se postavi pokonci. Če so trte dobro vlo-

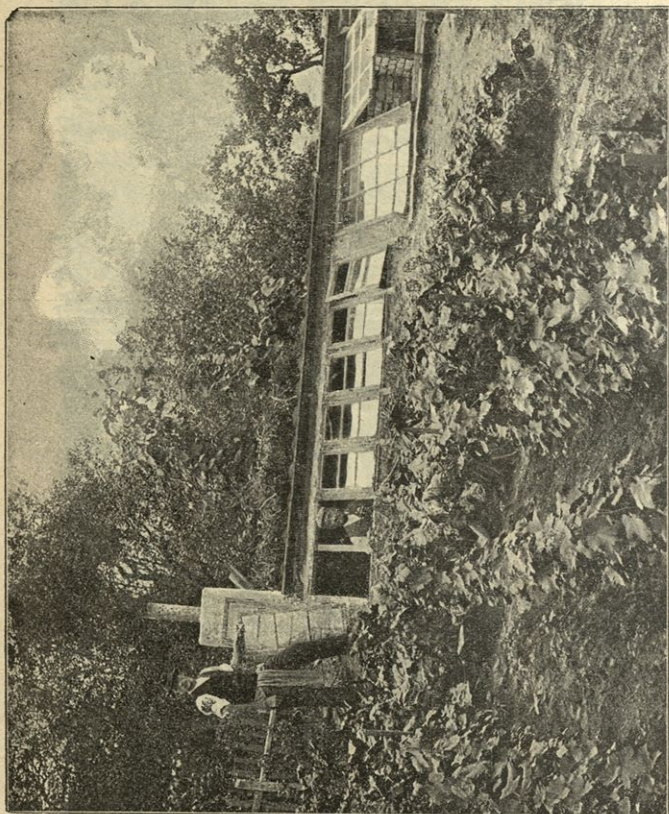

F. Forst

Podoba 6.

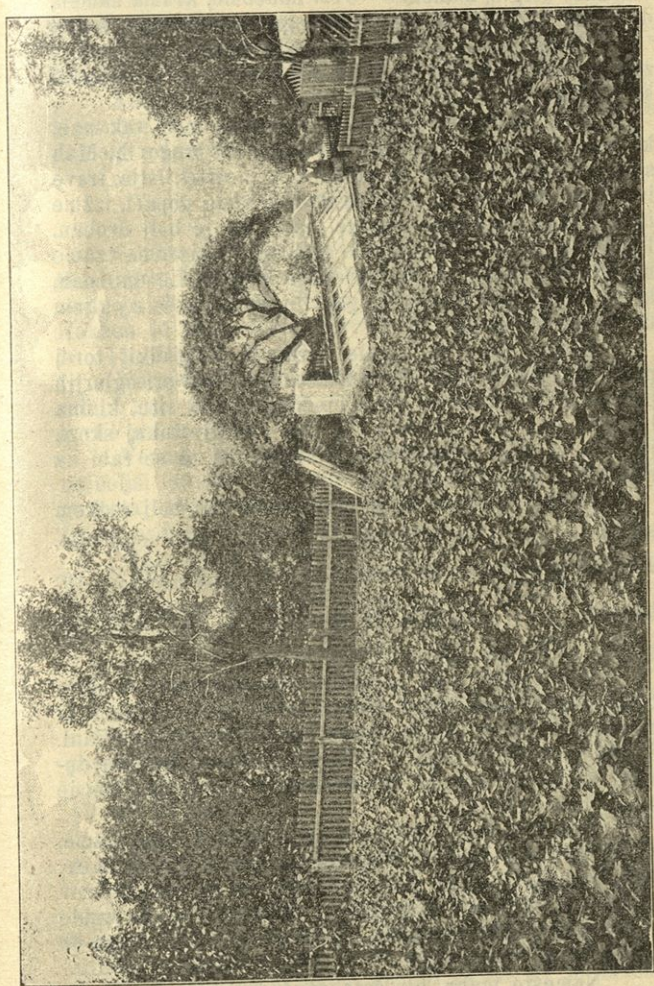
Slika kaže bolj natančno, kako so cepljeni ključi v mah in
ogljje vloženi in z ogljem in z mahom pokriti.

žene, se pri tem ne smejo pogrezniti (poleči) globokeje v zaboj. Mah je torej treba pri vlaganju nekoliko pri-tisniti.

Podoba 7. Silnica posestnika Kajna v Kricendorfu, pokrita z navadnimi okni; na desno pozneje prizidan prostor za utrjevanje siljenih cepljenk z okni z gorkih gred.

Nato se na vrh cepičev potrosi bolj debelega (kot fižol) lesnega oglja za prst nadebelo, nato se oglje pokrije za dva prsta nadebelo s sesekanim in z cglenim prahom pomešanim mahom, in končno se vse pokrije z

Podoba 8. Slika trtnice posestnika Kajna v Kricendorfu poleti. Videti je, kako lepo uspeva 12.000 v njej vloženi cepljenk. Na desno se vidi njegova preprosta silnica.

vlažnim, dolgim mahom 5—6 cm nadebelo, ki ima namen, da brani vsebino zaboja prehitrega izhlapevanja vlage.

Kakor že omenjeno, se za vlaganje cepljenk v zaboje navadno rabi mah in lesno oglje. Ta material se takole pripravi.

Mah mora biti mehak. Najboljši je torej tak mah, ki rase med travo na slabih travnikih ali bregovih. Mah se z grabljami nagrabi in prebere, t. j. očisti listja, trave in druge nesnage, in nato se z vrelo vodo popari, izžme in s trtnimi škarjami razreže, tako da je bolj droban. Potem se pomeša z oglenim prahom, in sicer se vzame na tri dele mahu en del oglenega prahu. Le oni mah, ki se z njim zaboj na vrhu pokrije, se ne meša z ogljem in se nič ne zreže.

Lesno oglje se takole pripravi. Odpadki, torej prah, pomešan z debelejšimi koščeki, se dobi pri oglarjih poceni. Ti odpadki se presejejo najprej na situ, ki ima luknjice (1.) velikosti leče 1. To, kar gre tukaj skozi, je prah in prav drobní koščeki oglja, in to se rabi za mešanje z zrezanim mahom.

Ostalo oglje se sedaj preseje na (2.) bolj redkem situ 2, in to da material za trosenje med cepljenke. To, kar preostaja, se še enkrat preseje na situ 3. velikosti 3 in nam da material, ki se z njim potrosijo cepiči na površju (glej pod. 6.).

V novejšem času se jemlje namesto mahu in oglja tudi zmleta šota (šotni drob), ki jo lahko dobimo iz tvornice v Babni gorici, pošta Škofeljca pri Ljubljani. S tem materialom smo v državni trtnici v Bršlinu dosegli najboljše uspehe, boljše kakor pri mahu, ker je šotni drob rahlejši.

Paziti je le na to, da se po parjenju dobro izžme, da se torej za vlaganje v zaboje ne jemlje premoker. Šota nadomesti torej mah in oglje, le na vrh cepičev pride plast oglenih koščekov 3. velikosti, na to pride zopet šota (3 cm nadebelo) in le za pokritje vsega se jemlje dolg, rahel mah.

Namesto mahu ali šote se tudi lahko jemlje žaganje, ki daje baje dober uspeh, samo da ne sme biti

preveč sveže, ker ima sveže žaganje preveč čreslovine v sebi. Rabiti je torej bolj staro, preležano žaganje.

Polne zaboje stavimo na kak pripraven prostor, da niso ne preveč na vlažnem, ne na prepihu.

Kadar pa imamo vse zaboje polne, jih postavimo v prostor, kjer jih nameravamo siliti (káliti). Za to je najbolj pripravna posebna silnica.

Silnica.

Silnica je nizek, napol ali popolnoma podzemeljski cvetičnjak, kakor jih nahajamo pri vrtnarjih. Poglavitna stvar je, da je dosti svetla, da se lahko zrači in kuri. Kakšne so take silnice, razvidimo iz podob 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13. in 14.

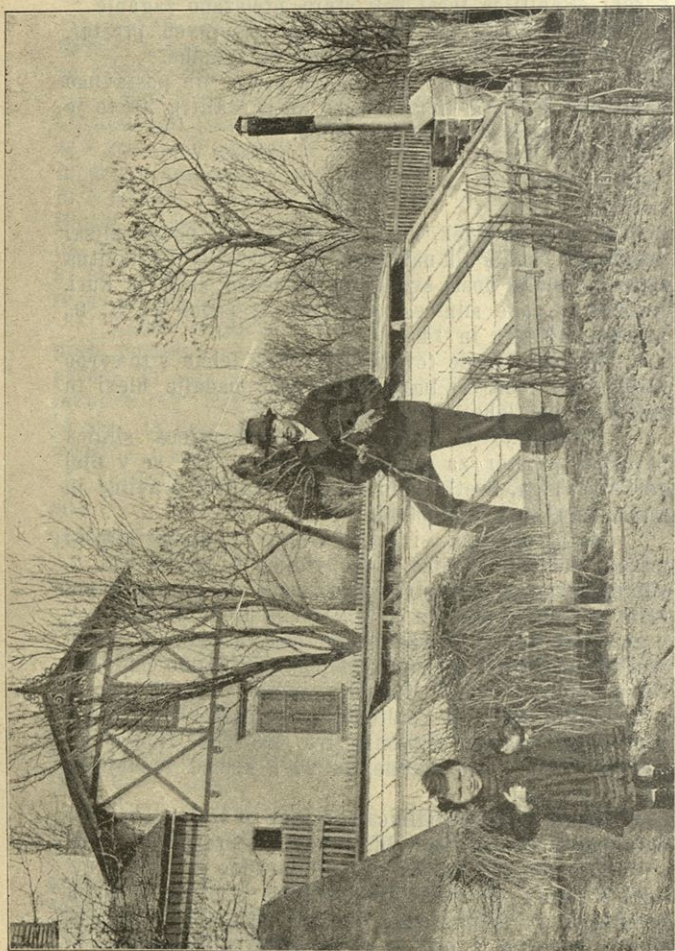
Namesto silnic (cvetičnjakov) se lahko v to svrho rabijo tudi sobe, ki imajo dobro peč, nadalje hlevi in gorke grede (lehe).

Vendar je in ostane pravilno zgrajena silnica najboljši prostor za káljenje cepljenk, ker se v njej gorkota, vlaga, svetloba in zračenje najbolj pravilno in trtam prikladno uravnavajo.

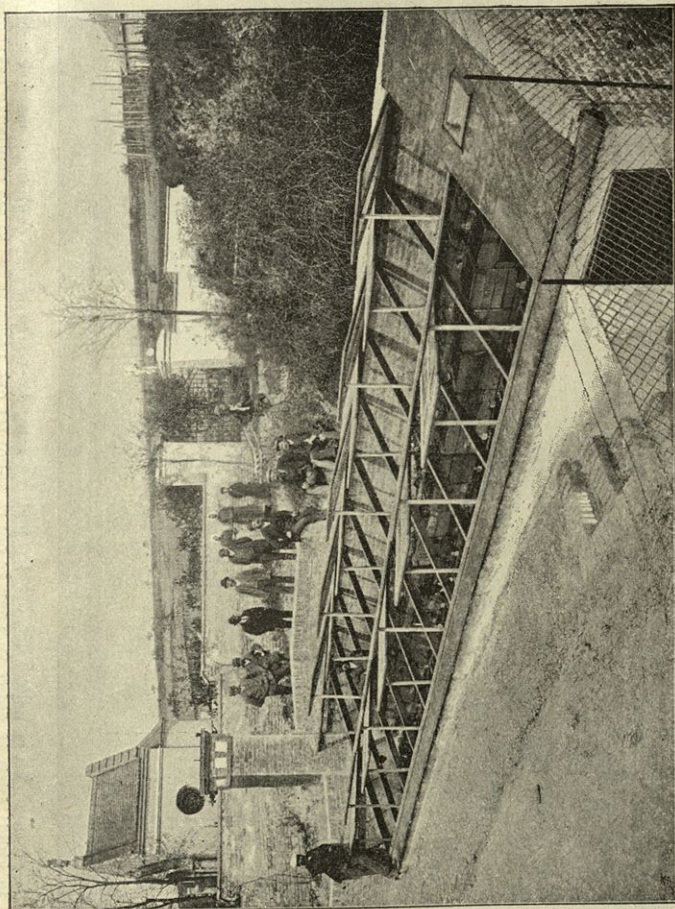
Mali posestnik si lahko s prav majhnimi stroški priredi potrebno silnico. Tako vidimo n. pr. na pod. 7. silnico nekega nižjeavstrijskega kmeta. Ta silnica je pokrita s starimi okni in je povzročila le 12 K izdatkov v gotovini, ker si je vse drugo sam naredil iz starih reči. V tej silnici se naenkrat lahko kali 6000 cepljenk. Na podobi 8. je videti 12.000 v trtnici vloženih, poprej v tej silnici káljenih cepljenk, ki so dale 9600 (80 %) popolnoma zraslih cepljenih trt, kakršne vidimo na podobi 27. in ki so vredne, po 20 h komad računeno, 1920 kron!

Kako mora biti silnica zgrajena in urejena, ne bom natančno popisoval, ker bi to zavzelo preveč prostora.

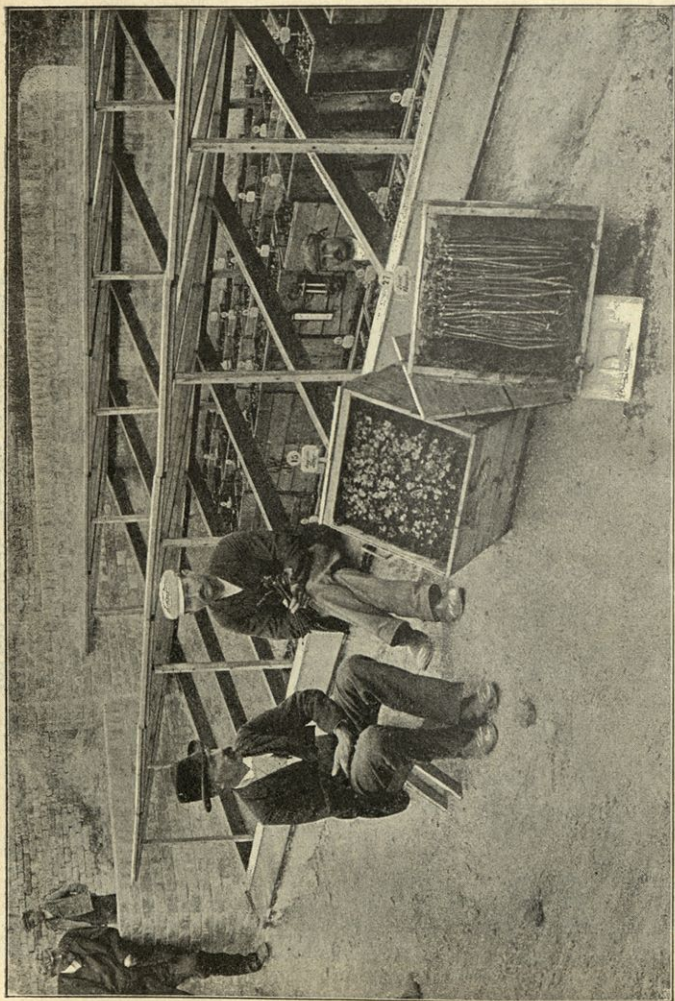
Omenim naj le, da obstoji navadno iz bolj svetlega, z okni pokritega dela (silnice v ožjem pomenu besede) in iz majhne veže, kjer se nahajajo stopnice k silnici in vratca v peč, ki se od tukaj kuri. Iz peči je izpeljan lahko se dvigajoč kurilni kanal, ki je izdelan iz navadne in strešne opeke in pelje skozi prostor za

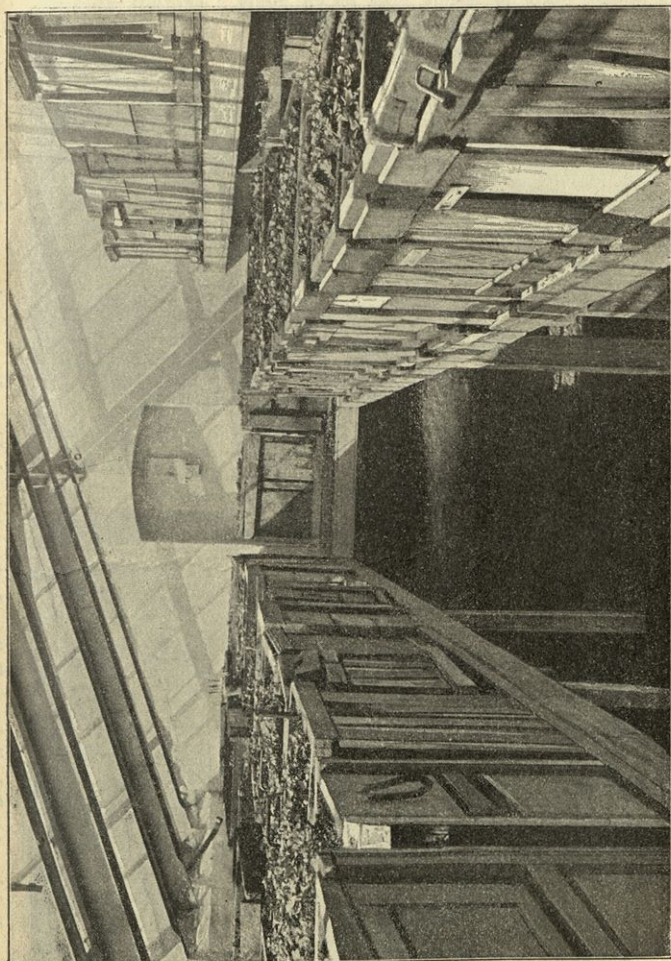
Podoba 9. Silnica absolviranega učenca kmetijske šole F. Novaka v Kricendorfu, ki drži 20.000 trt in je veljala 100 K.

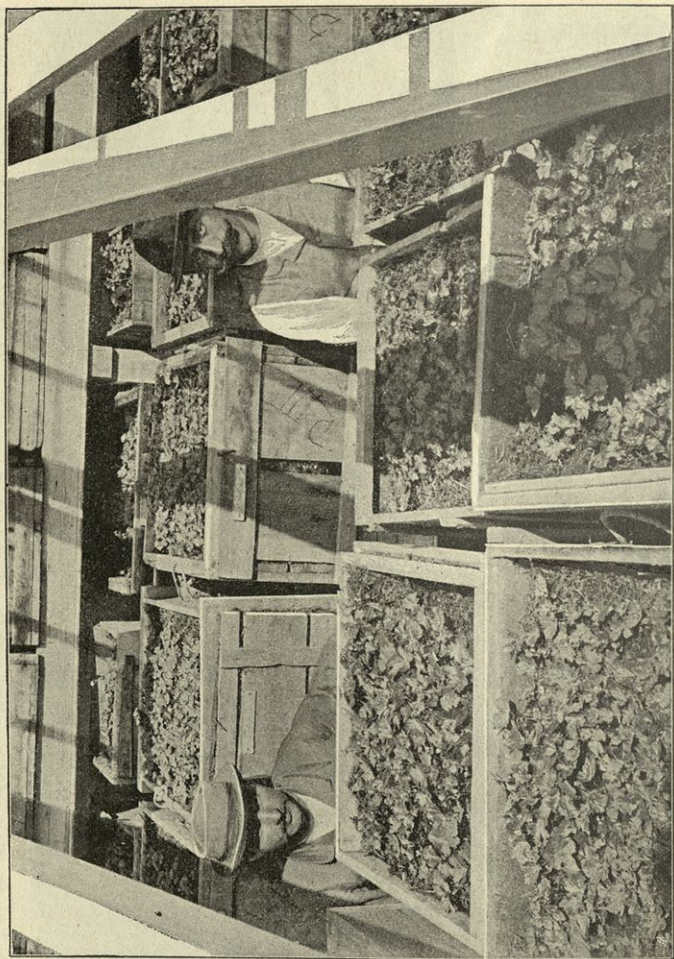
Podoba 10. Pogled na občinsko silnico v Rošicah na Nižjeavstrijskem, kamor gre naenkrat 100.000 cepljenk. Zgradba je veljala 1500 K.

Podoba 11. Pogled v občinsko silnico v Rošicah na dan, ko so se začele cepljenke saditi v trtnico. Spredaj je videti eden še zaprt in eden že odprt zaboj ter ona posestnika, ki sta cepljenke oskrbovala.

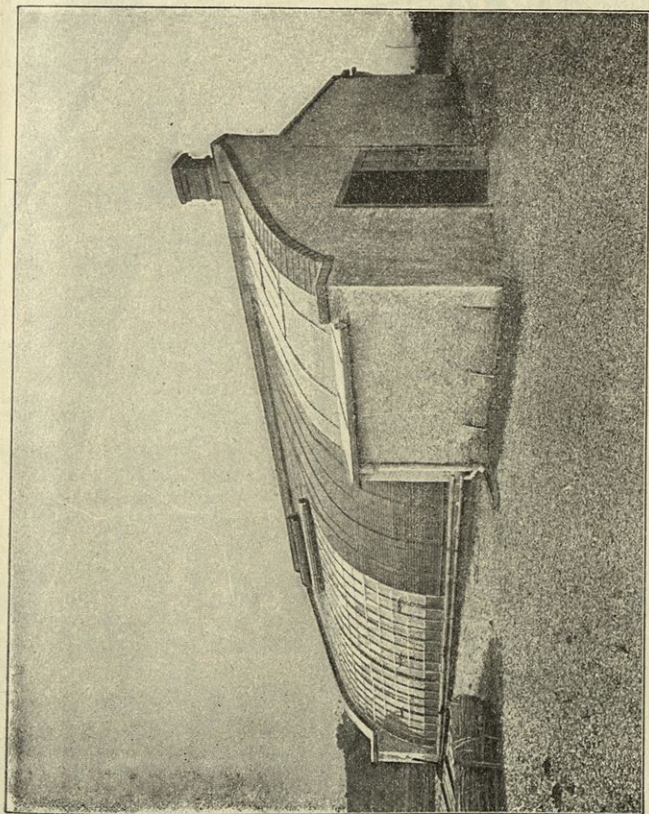

Podoba 12. Notranjščina silnice občine Vajkardsdorf na Nižjeavstrijskem po končanem kaljenju trt.

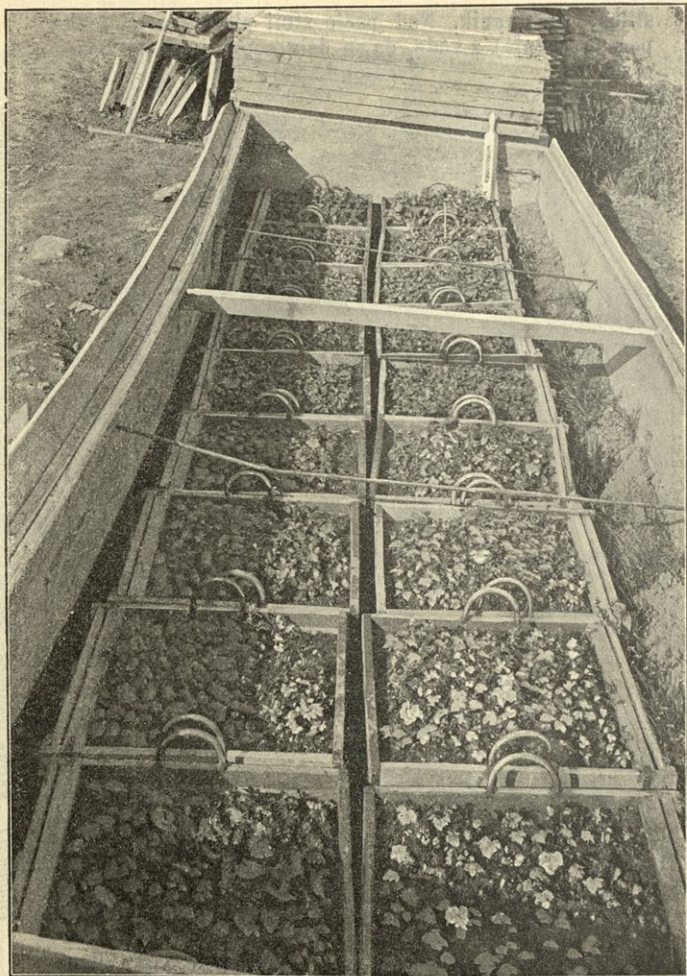
Podoba 13. Del silnice v Vajkarsdorfu s trtami, ki so že namenjene za vlaganje v trtnico.

siljenje in dimnik. Nad pečjo stoji pločevinasta, nizka posoda (banja) z vodo, da se dela sopar in stem vlažen zrak.

Podoba 14. Velika francoska železna silnica višje vinarske šole v Klosterneuburgu.

Nad kanalom in na nasprotni strani so napravljene štelaže za zaboje, ki so iz navadnih $\frac{3}{4}$ m do 1 m visokih kobil, kakor jih rabijo tesarji. Na njih leže deske ne tesno skupaj sklenjene, ker je treba, da prihaja skozi

Podoba 15. Mrzla gnojna greda (jama obita z deskami) za utrjevanje cepljenk na prostem pri silnici višje vinarske šole v Klosterneuburgu. Trte so že tri tedne stare, ker brani dež saditev na prosto. Vkljub temu niso preveč razvite.

odprtine gorkota od kanala. $\frac{1}{2}$ m nad zaboji se vzdiguje steklena streha, obstoječa iz več oken, ki se dajo sneti.

Vsako prvo in zadnje okno ima okence (lino) za zračenje. Istotako se nad pečjo v zidu nahaja tako majhno okence.

V zemlji je zakopan sod, kjer se greje za škropljenje potrebna voda. Tla so posuta s peskom.

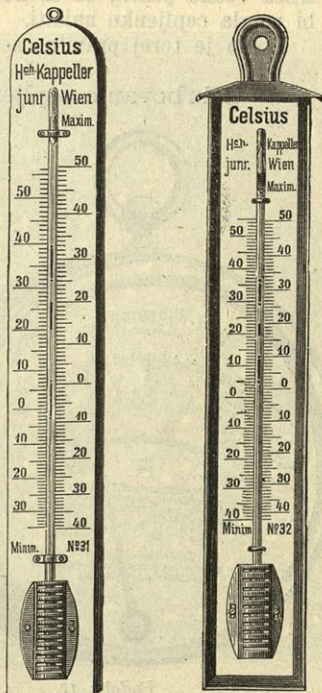
Silnico postavimo tako, da okna gledajo proti vzhodu in zahodu, da ima torej zjutranje in popoldansko sonce.

Kdor bi hotel kako večjo silnico graditi, temu priporočam, da si ogleda pravilno zgrajeno in urejeno silnico pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu.

Ta silnica je veljala z vsem vred kakih 1000 K in gre vanjo naenkrat 35 do 40.000 trt.

Dobro je, da je pri večjih silnicah tudi hladnejši prostor, kamor se odrasle trte postavijo, da se utrdijo.

Sicer pa za to zadostuje tudi 1 m globoka jama, obita z deskami, kakršno vidimo v podobi 15.

Podoba 16.

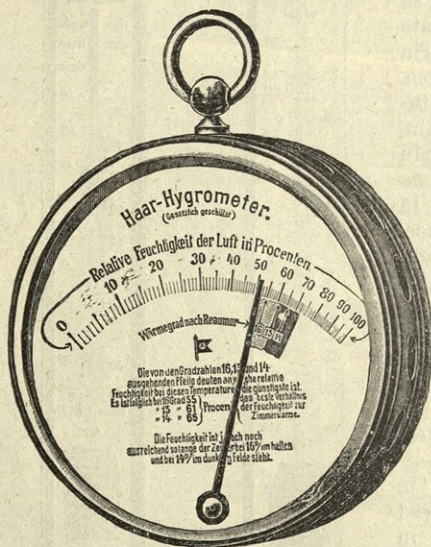
Maksimalni in minimalni toplomer tvrdke H. Kappeller, Dunaj V/1, Franzensgasse 13. Na desni strani je toplomer s stekleno lestvico (cena 20 K), na levi bolj preprost, z leseno lestvico (cena 9 K).

Kdor kali cepljenke v hlevu, zabojev ne sme postaviti na mokra tla in ne na preprih ter mora pustiti okna zaprta, da je zrak v hlevu gorak in vlažen.

V gorki lehi je siljenje cepljenk zelo kočljivo in je treba vedno paziti, da se ne naredi prehuda vročina, ki bi mogla cepljenke uničiti.

Treba je torej pravilno senčiti, zračiti itd.

Oskrbovanje cepljenk v silnici.

Podoba 17.

Lasni vlagomer (hygrometer) od H. Kappellerja na Dunaju. Stane 18 K.

17.). Obe pripravi dobimo pri tvrdki H. Kappeller na Dunaju, Franzensgasse št. 13.

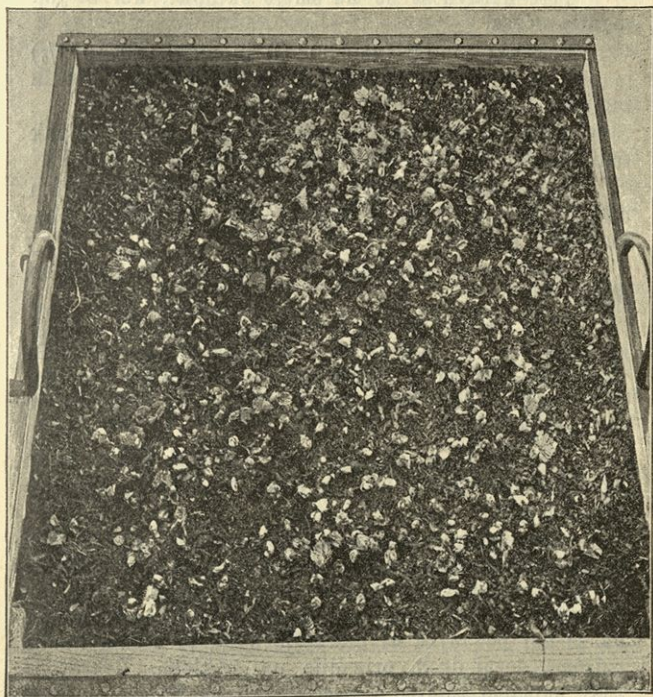
Kuriti je treba tako, da toplomer vedno kaže med 20—25° R ali 25—30° C. Ker v to svrho potrebujemo maksimalni in minimalni toplomer, vemo vedno, koliko je bilo v silnici tekom gotovega časa največ in ko-

Kadar imamo toliko zabojev nacepljenih, da z njimi lahko napolnimo silnico, jih postavimo na police v silnico, zapremo okna ter pokrijemo s slamnatimi pokrivali (odejami) in deskami ter pričnemo v peči kuriti.

Ker je treba gotove gorkote in vlage, moramo imeti v silnici toplomer (glej pod. 16.) in vlagomer (glej pod.

liko najmanj toplote. Vlagomer kaže odstotke vlage (vodnega soparja) v zraku.

Če kaže vlagomer 100, pomeni to, da je zrak popolnoma nasičen z vodnim soparom.

Podoba 18.

Siljene trte, ki so že tako razvite, da je treba odvzeti mah in oglje in pričeti z utrjevanjem. Zaboje je bil 8 dni v silnici na gorkem.

Mi moramo, posebno v prvih 8 dneh, gledati na to, da vlagomer vedno kaže vsaj okoli 80—90 % vlage. Če je vlage premalo, se cepljenke v zabojih suše.

Da dosežemo zadostno vlago, moramo večkrat na dan blizu kurilnega kanala tla, stene silnice in deske zabojev z mlačno vodo, ki jo imamo v zakopanem sodu pripravljeno, poškopiti ter gledati na to, da je tudi v pločevinasti banji nad pečjo voda.

Trte naravnost se ne smejo škropiti, ker bi jim segnila očesa.

Pri taki toplini ($25-30^{\circ}\text{C}$) in vlagi ($80-90\%$) je seveda v silnici soparno in vroče kakor v kakih toplicah.

Tako ozračje prija seveda ne samo trtam, ampak tudi raznim škodljivim glivam, posebno pa plesnobi.

Zaraditega je treba silnico vsaj dvakrat na dan dobro prezračiti, in sicer takrat, kadar je tudi na prostem bolj gorko.

Navadno se zrači zjutraj ob devetih in popoldne ob štirih.

V ta namen se odkrijejo prva okna in se odprejo za kake četrt do pol ure line v oknih in okence v zidu nad pečjo, da se v silnici napravi nekoliko prepiha. Stem pride zopet svež zrak v silnico, in plesnoba se ne razvija.

Prvi teden ni drugega dela v silnici, kakor da se vzdržuje pravilna toplota in vlaga ter da se vsak dan dvakrat zrači.

Čez kakih 8 dni je treba pogledati, ali so trte že začele odganjati. Če so odgnala očesa v zabojih že $1-2\text{ cm}$ nadolgo, odvzamemo najprej zgornji dolgi mah in podnevu vsaj eno stran silnice nekoliko odkrijemo, da se oni poganjki, ki prerasejo oglje in sesekani mah, oziroma šotni drob, privadijo na svetlobo. Takrat pa tudi znižamo toplino v cvetičnjaku na 20°R , pozneje na 15°R (oziroma $25-20^{\circ}\text{C}$), in bolj močno zračimo.

Če trte v enem zaboju bolj, v drugem manj odganjajo, postavimo prvega na gorkejši, drugega na mrzlejši kraj silnice.

Kadar večina mladih poganjkov v kakem zaboju predere pokrivalno plast (glej podobo 18.), odstranimo tudi drobni mah, oziroma šoto, in oglje na ta način,

da preklopimo zaboje na eno stran, na zgornjo stran pri tem s pestjo potolčemo in vjamemo ves odpadli material v podstavljeno prazno posodo.

Ta material kakor tudi pozneje ves ostali, ki pride iz zabojev, posušimo na solncu in ga hranimo na suhem prostoru za drugo leto. Dokler niso cepljena mesta trt s kalusom popolnoma zalita in očesa pri tem vsaj dobro napeta ali še bolje nekoliko (2 cm) odgnala, se vsa pokrivalna plast ne sme odstraniti.

Tako odkrite zaboje postavimo na najmrzlejši kraj v silnici in tam tudi okno podnevu nekoliko privzdignemo, torej čez dan močnejše zračimo in z vejami ali pa s trstjem ob solnčnih dnevih senčimo. Oboje ima namen varovati poganjke pred gnilobo, oziroma pred močnimi solnčnimi žarki, in jih polagoma privaditi na zunanji zrak in toplino na prostem.

Če so močno solnčni dnevi, se priporoča nežne mladičice večkrat na dan s prestano vodo porositi s pomočjo snažne trtne škropilnice.

Tekom 12—14 dni od dneva, ko smo zaboje postavili v silnico, bodo v večini zabojev trte že kake 3 cm nadolgo odgnale, in sedaj je skrajnji čas, da se kmalu sade na prosto. To se pa ne sme zgoditi prej, dokler niso trte zadosti utrjene in dokler ni kalus okoli cepljenega mesta postal temnorjav. Da se torej trte hitreje utrdijo in da kalus hitreje zrjavi, se oni zaboji, kjer so trte nekoliko bolj odgnale (3 cm) in že nekoliko ozelenele, stavijo na prosto (glej pod. 15.) v že omenjeni prostor za utrjevanje, ki navadno obstoji iz jame, pokrite z okni (mrzla gnojna leha).

Seveda moramo tukaj posebno prve dni s pravilnim zračenjem, rosenjem in senčenjem trte polagoma privaditi na zunanji zrak in solnce.

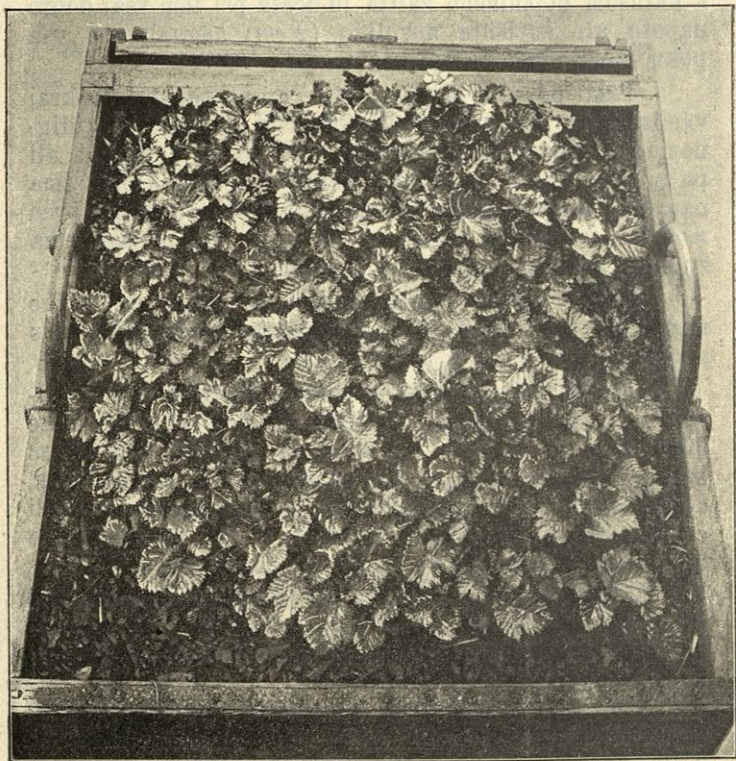
To se lahko zgodi v 3—4 dneh; čim prej, tem bolje je.

Zadnje dni se čez dan okna že čisto snamejo, samo večkrat na dan se trte rose, da ne izgubijo zaboji, oziroma material, kjer so trte vložene, preveč vlage.

Pri oskrbovanju trt v zabojih je torej treba le nekoliko previdnosti in vaje.

Načelo mora biti: kolikor bolj se je cepilno mesto zalilo s kalusom, ne da bi trta preveč odgnala, toliko boljše so take trte.

Na korenine ni treba preveč gledati, te bo zdrava kaljena trta v zemlji kmalu napravila. Če namreč trte

Podoba 19. Nekoliko preveč siljene trte v zaboju.

preveč odrasejo že v zabojih (glej podobe 19., 20., 21.), porabijo preveč rezervnih snovi, in potem na prosto posajene slabo uspevajo, dolge mladike se posuše in odpadejo in trta mora iznova pognati, s čimer veliko zamudi. Mnogo jih pa sploh drugič ne odžene.

Če so pa poganjki kratki (3—4 cm), zeleni, krepki in kalus že rjav (glej podoba 22.), se trte brez dvoma, če so količkaj pravilno v trtnico vsajene, vse primejo.

Kadar so cepljenke utrjene, kar se kaže, kakor rečeno, posebno na tem, da so že vsaj nekoliko ozele-

Podoba 20. Nekoliko preveč siljene trte v odprtem zaboju.

nele in da je kalus na cepljenem mestu rjav, jih sadimo (vlagamo) v trtnico.

Kako se cepljenke tekom 4 tednov razvijajo, nam kaže podoba 23. Za saditev so cepljenke v 3. zaboju najbolj pripravne. V 4. zaboju so že preveč odrasle,

vsled česar so porabile že skoraj vse rezervne snovi in se potem v trtnico vsajene le težko primejo.

Omeniti bi bilo na tem mestu, da se lahko v eni pomladi rabi silnica tudi dvakrat do trikrat, zlasti pa v gorkih krajih. Če gre torej v silnico 20 zabojev, v vsak zaboj pa 600 trt, pridelam torej lahko v taki silnici najmanj $2 \times 20 = 40$ zabojev po 600 trt = 24.000 trt. Če mislim silnico dvakrat napolniti, moram seveda začeti prej cepiti kakor če jo mislim enkrat napolniti.

Pravilno bi bilo, da se zadnje trte vsaj do srede maja v trtnico vložijo.

Če torej dvakrat stratificiramo, moramo prvič staviti zaboje v silnico prve dni aprila, drugič pa sredi aprila, kajti če se pravilno dela, morajo biti v 14 dneh trte iz silnice na prostem. Drugi zaboji pridejo seveda koj po prvih v silnico.

V hlevu traja stratificiranje seveda nekoliko dlje (3—4 tedne) kakor v silnici. Istotako v gorki lebi ali v kaki sobi.

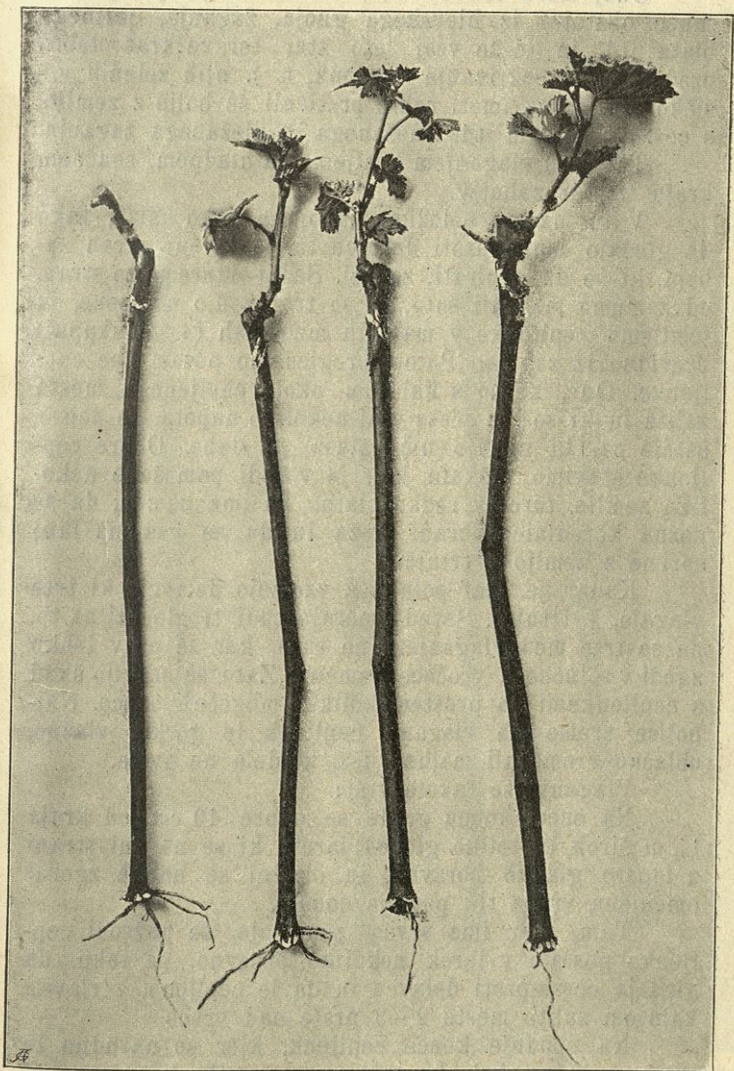
Vlaganje ali sajenje trt v zemljo.

Prostor, kjer vlagamo trte v zemljo v ta namen, da se okoreninijo in bolj čvrsto zrastejo, imenujemo trtnico.

Prostor za trtnico mora biti kolikor mogoče na ravnem ali le neznatno proti jugu viseč; zemlja naj bo dobra, rodovitna in, če le mogoče, rahla. Jeseni prejšnjega leta je svet 50—60 cm globoko prerigolati. Dobro je obenem tudi pognojiti.

Spomladi, kadar se je zemlja razzebla, raztajala in polegla, jo zravnamo in razdelimo na ne čez 10 do 15 m široke grede in med njimi pustimo 1 m široka pota.

Ker se mora vlaganje trt hitro vršiti, posebno če je vročina ali sapa, ki nežnim cepljenkam zelo škoduje, si vse potrebno orodje, kakor lopate, vrvco, pa tudi druge potrebščine, kakor gnoj itd. prej pripravimo. Vrvca, ki jo rabimo za saditev cepljenk, mora biti tako pripravljena, da ima na vsakih 8—10 cm znamenje iz rdečega bombaža.

Podoba 21. Preveč siljene trte (španjol na solonis), stare 19 dni.
Trte imajo že predolge mladike.

Gnoj mora biti dober, preležan. Najboljši je mešanec, obstoječ iz hlevskega gnoja, žaganja, cestnega blata itd. in je že vsaj leto star ter večkrat dobro predelan. Za pokrivanje cepljenk, t. j. njih zelenih vršičkov, je treba imeti rahle prsti ali še bolje z zemljo, s cestnim blatom itd. zmešanega in uležanega žaganja.

Tik pred vlaganjem jemljemo na hladnem, senčnem kraju trte iz zabojev.

V ta namen položimo zaboj na kako mizo, tako da gledajo cepiči proti delavcu in da je ona stran zaboja, ki se da odpirati, zgoraj. Sedaj odpremo to stran, odvzamemo mah ali šoto, ki so trte z njo obložene, in jemljemo cepljenke v majhnih množinah (4—5 skupaj) previdno iz zaboja. Potem pregledamo posamezne cepljenke. One, ki so s kalusom okoli cepljenega mesta zalite in ki so jim očesa vsaj nekoliko napeta, so dobre, ostale pa, ki nimajo nič kalusa, so slabe. Dobre cepljenke stavimo v škafe, kjer je v vodi pomešane nekoliko zemlje, torej v redko blato. To ima namen, da se nežna koreninica ohrani sveža in da se vsajena lažje sprime z zemljo v trtnici.

Kadar je škaf poln, ga vzamejo delavci, ki trte vlagajo, v trtnico. Sveda morajo tudi ti gledati na to, da se trte med vlaganjem ne suše, kar se prav lahko zgodi v solnčnem, vročem vremenu. Zato se stavijo škafi s cepljenkami na prostem kolikor mogoče v senco. Najboljše vreme za vlaganje cepljenk je gorko, vlažno, oblačno vreme ali majhen dež, ki dela ne ovira.

Vlaganje se takole vrši:

Na enem koncu grede se odpre 40 cm od kraja $\frac{1}{2}$ m širok in toliko globok jarek, ki se na eni strani z lopato gladko poravna, in ob tej se napne zgoraj omenjena vrvca tik površja zemlje.

Tam, kjer ima vrvca znamenje, se povsodi cepljenka postavi v jarek nekoliko poševno, pa tako, da gledajo očesa proti delavcu in da je cepljeno, z rjavim kalusom zalito mesto 2—3 prste nad vrvco.

Na spodnje konce cepljenk, kjer so navadno že majhne, nežne, bele koreninice, se z roko nasuje nekoliko rahle prsti, ki se pazno pritisne, da se koreninice ne polomijo, pa vendar toliko, da trta trdno stoji.

Podoba 22. Tri tedne siljene, za saditev pripravne cepljenke. Zabojs temi trtami (silvanec na aramon $\times$ rupestris) je bil devet dni na gorkem, sedem dni na hladnem. Saditev se je torej vršila 16. dan.

Kadar je jarek poln, se na trte nameče nekoliko rahle prsti; ta se potem pritisne in zalije, kar ima namen, da se zemlja splavi med koreninice. Na zemljo nad koreninicami, a ne naravnost na trte, se sedaj raztrosi nekoliko preležanega hlevskega gnoja, oziroma mešanca, in se jarek s štihanjem zasuje, tako da gledajo trte le 2—3 prste pod cepljenim mestom iz zemlje.

Potem se z grabljami potegne od obeh strani zemlja k trtam toliko, da se napravi bolj širok greben (glej podobi 24., 25., in naravnost na trtna očesa, oziroma na iz njih odgnale mladike, se nasuje toliko rahle prsti, ali še bolje starega, že uležanega (v mešanec podelanega) žaganja, da se popolnoma, 2—3 cm na globoko zakrijejo.

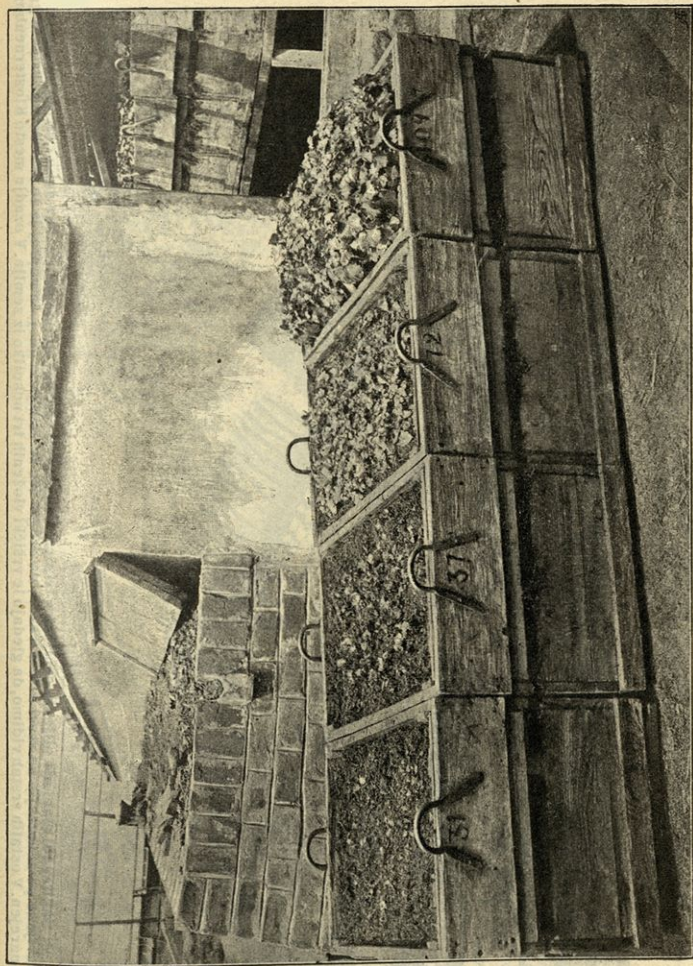
To je posebno takrat važno, kadar so trte izpostavljene mrazu ali vročini. Potem se 80 cm do 1 m od prve vrste na isti način vloži druga vrsta itd.

Važno je pri trtnici tudi to, da se cepljenke ne vlagajo leto za letom vedno na istem prostoru, ker se zemlja utruja in je potem uspeh slab. Najbolje je vsaj vsaki dve leti prostor menjati in tako kolobariti, da pride prvotni prostor šele po presledku 2—3 let zopet na vrsto. Med tem časom se prostor obseje s kako okopavino ali pa z deteljo.

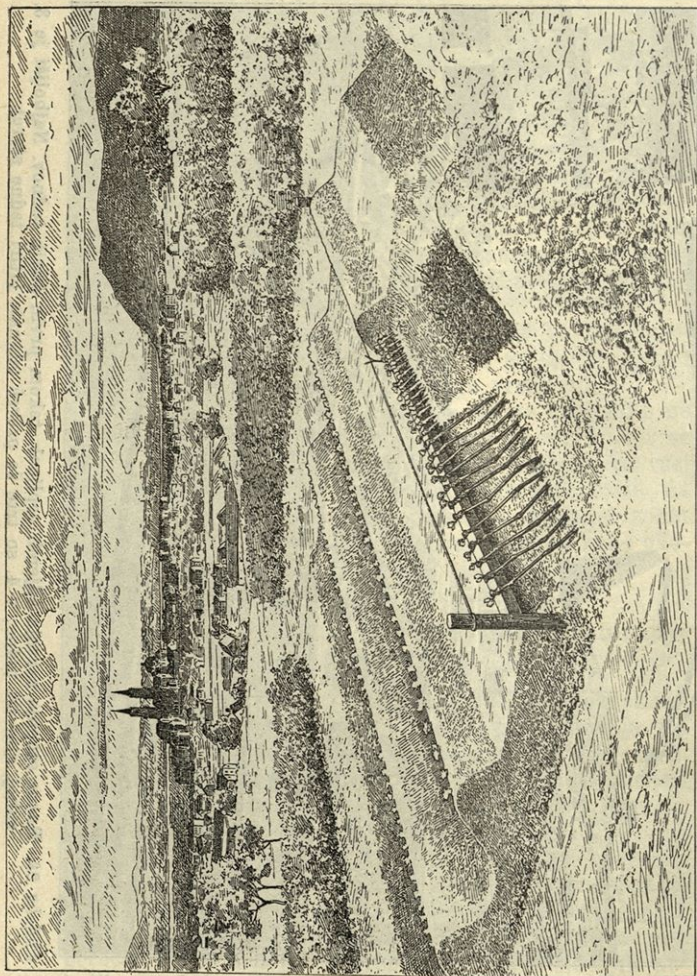
Oskrbovanje cepljenk v trtnici, njih prebiranje in spravlanje.

Če so se vsled dežja grebeni, kjer so cepiči skriti, plegli, tako da gledajo cepljenke preveč iz zemlje, jih je treba zopet primerno zasuti, tako da so oni cepiči, ki še nič ali prav malo poganjajo, čisto v zemlji zasuti in da le ozelenele mladike onih, ki so že bolj odgnali, vun gledajo.

Po dežju, posebno v težki zemlji, se na grebenih večkrat napravi trda skorja, ki nežnim trtnim poganjkom brani, da ne morejo na dan prodreti, vsled česar se krivijo in tudi lahko odgnijejo. Zaraditega se priporoča, da se zemlja na grebenih v takih slučajih nekoliko zrahlja. Če smo cepiče v grebenih pokrivali s kako rahlo tvarino, n. pr. z že nasvetovanim v mešanec

Podoba 23. Razne stopnje razvoja siljenih cepljenk tekom prvih štirih tednov. Najboljši je 3. zaboj, star tri tedne; v 4. so trte že preveč odgnale (štiri tedne stare).

Pod. 24. Saditev ali vlaganje siljenih cepljenk v trtnico. V prvi vrsti spredaj vidimo delo v vseh delih razvoja. Prve trte so postavljene po znamenjih na vrvi 8 cm narazen, na drugih sta že zemlja in gnoj, in naprej je že vsa vrsta pokrita in griben narejen. V ostalih vrstah vidimo, da gledajo le vršički vložnih trt nekoliko iz zemlje. V ozadju mesto Klosterneuburg.

Podoba 25. Vlaganje cepjenk v trtnico.

podelanim žaganjem, to delo seveda odpade, ker žaganje ne dela skorje, ampak tudi po dežju ostane rahlo in prepustno.

Kadar so trte že bolj odgnale, jih je treba (navadno sredi ali konci meseca junija) takole pregledati. Če podloge niso bile dobro oslepljene, se lahko zgodi, da začnejo iz svojih očes poganjati, in vsled tega cepič zaostaja.

Cepiči pa zopet zaradi vlažne in tople, rahle zemlje, kjer se nahajajo, radi koreninice napravljajo, kar podlogo lahko čisto uniči.

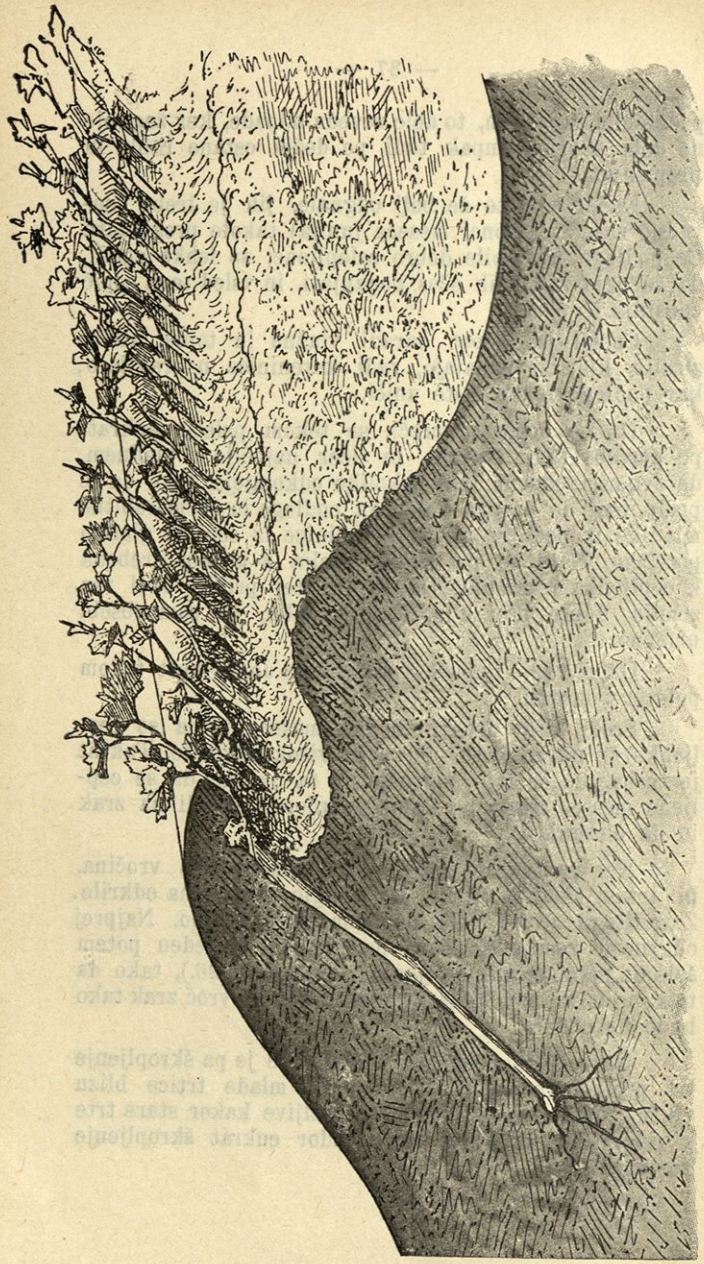
Da se oboje prepreči, se tekom poletja enkrat, po potrebi tudi dvakrat, in sicer najboljše v hladnem, deževnem vremenu, trte nekoliko odkopljejo, tako da se pride vsaj do prvega kolenčka podloge in se morebitne mladike iz podloge ali pa koreninice iz cepičev gladko porežejo. Nato se pa zopet zemlja v podobi grebena k cepljenkam prisuje. Da se pri tej priliki tudi vsa zemlja dobro prerahlja, t. j. okoplje, je samoobsebi umevno.

Okopavanje je pa še vsaj enkrat do dvakrat tekom poletja ponoviti.

Sredi ali v drugi polovici meseca julija so cepljenke že navadno 15—20 cm na visoko odgnale. Takrat je treba, da se trte odgrnejo, v ta namen, da se cepljeno mesto, zlasti pa kalus na njem, privadi na zrak in da oleseni.

Ker pa takrat vlada že navadno velika vročina, bi trtam škodilo, če bi se prenašlo popolnoma odkrile. Zaraditega se to dela polagoma in previdno. Najprej odgrnemo zemljo (greben) na severni in teden potem šele na južni strani cepljenk (glej podobo 26.), tako da trta prehođa iz hladne zemlje na suh in vroč zrak tako hudo ne občuti.

Največjega pomena za cepljenke je pa škropljenje trt proti peronospori. Take male mlade trtice blizu vlažne zemlje so veliko bolj občutljive kakor stare trte v vinogradu, in gorje temu, kdor enkrat škropljenje zamudi.

Podoba 26. Slika kaže, kako je treba poleti odkriti rastoče cepljenke. Trte so odkrite na severni strani, 14 dni pozneje se odkrijejo tudi na južni strani.

S škropljenjem se mora pričeti že konci meseca majnika in ga je vsak teden najmanj enkrat, v vlažnem vremenu, meseca junija in julija, tudi po dvakrat na teden ponoviti. Seveda gre škropljenje takih mladih trt hitro od rok. Posebno pripraven je za to takozvani švicarski razpršilnik tvrdke F. Nechvile na Dunaju, ki se lahko pritrdi na vsako škropilnico in škropi jako fino v ozkem krogu. Zaraditega se le malo galice porabi.

Galico jemljemo spočetka le $\frac{3}{4}$ -, pozneje 1- do $1\frac{1}{2}$ - odstotno. Enkrat ali dvakrat je treba tudi trte proti plesnobi fino požveplati. Proti jeseni, torej v drugi polovici meseca septembra, vse trtne mladike za tretjino skrajšamo. Stem cepljenke prisilimo, da zaključijo svojo rast in da njih les bolj dozori.

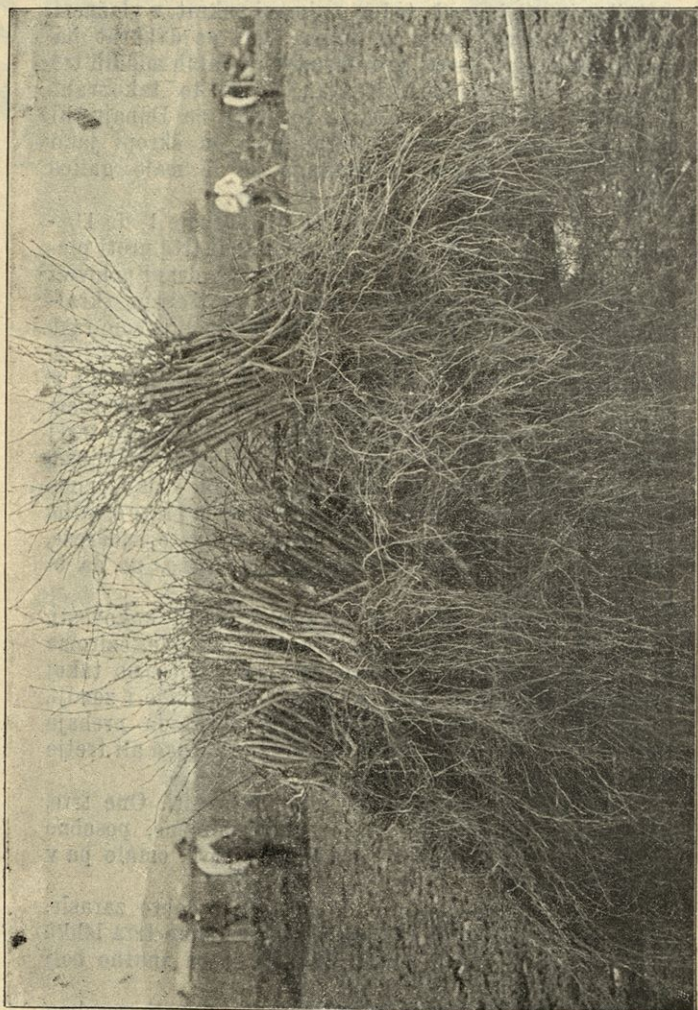
Kadar listje odpade, torej konci oktobra ali v začetku novembra, jemljemo trte vun, in sicer v nasprotnem redu, kakor smo jih bili spomladi vlagali. Začnemo torej tam, kjer smo spomladi končali. Ob zadnji vrsti izkopljemo zadosti globok jarek (dopod korenin), in sedaj prime en delavec za trte, drugi jih pa, s hrbtom proti ostalim títam med prvimi vrstami trt stoječ, z lopato spodreže, tako da jih prvi delavec lahko vun potegne, ne da bi korenine pretrgal.

Trte potem takoj preberemo po njih kakovosti. One tite, ki niso nič ali so prav slabo odgnale, oziroma ki nimajo nič korenin ali so celo suhe, mečemo takoj proč. Najbolje jih je sežgati, kajti če ostanejo v zemlji, se na njih dela koreninska plesnoba, ki rada prehaja tudi na zdrave trte, ki jih bomo morebiti drugo ali tretje leto na istem prostoru vlagali.

Ostale tite preberemo v dve kakovosti. One trte, ki so dosti odgnale in so lepo okoreninjene, posebno pa če so dobro zrasle, uvrstimo v prvo, ostale pa v drugo kakovost.

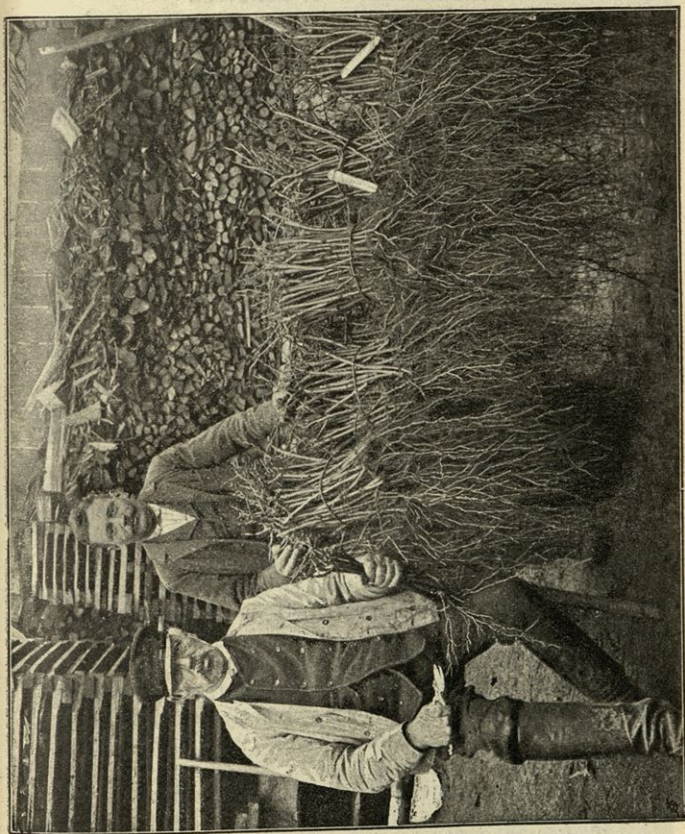
Glavna stvar je torej, da so se trte dobro zarasle, kajti močne korenine ali bolj močno mladiko trta lahko tudi v poznejših letih naredi, zarasti se pa znatno bolj ne more.

Zaraditega bomo pri prebiranju morali posebno skrbno gledati na to, kako so cepljenke na cepljenem

Podoba 27. Enoletne cepljenke, pridelane od kmečkega vinogradnika na Niževavstrijskem.

mestu zrasle. Da jih preskusim, primem podlogo v levo, cepič s tremi prsti desne roke ter oba dela na nasprotno stran nekoliko zasučem, seveda ne s hudo

Podoba 28. Tip nižjeavstrijskega kmeta-vinogradnika s sinom. Spredaj so cepljene trte, ki so bile kaljene v hlevu.

močjo, ker moramo vedeti, da je v enem letu nastalo vezivo med podlogo in cepičem še bolj mehko, mlado.

Če se pri tej poskušnji cepič ne odlomi, je dobro, če se odlomi, je trta slaba in se zavrže. Cepljenka, ki

je prestala tako sukalno preskušnjo, se vsaka še nekoliko gor in dol vpogne, da se vidi, ali je tudi na koncih odrezne dobro zarasla. Če močno zija, jo uvrstimo v 2., če nič ali le neznatno zija, v 1. kakovost.

Le cepljenke 1. kakovosti so popolnoma sposobne za saditev v vinograd. Cepljenke 2. kakovosti je najbolje prihodnjo pomlad na 1 oko obrezati, korenine skrajšati in še enkrat v trtnico vložiti. Navadno se jih vsaj 50 do 60 % v drugem letu še zadostno zrasede.

Prebrane cepljenke vežemo v majhne butarice po 50 skupaj (glej pod. 27., 28.) in jih potem v kaki ne premrzli, zračni kleti tako v pesek vložimo, kakor da bi bile posajene vsaj 25 cm globoko. Pri tem je na to gledati, da pride pesek povsodi med korenine, kajti če so med koreninami votline, rade plesnijo. Pesek mora biti vedno vlažen, pa ne preveč moker. Če zunaj ne zmrzuje, je treba pridno zračiti.

Kdor misli cepljenke šele spomladi izkopavati, jih mora jeseni tako visoko prisuti, da so vsaj 3 do 4 očesa na mladiki iz cepiča pod zemljo.

Skupno cepljenje, uspehi, cepilni tečaji.

Nižjeavstrijci so se kot praktični ljudje z veliko vnemo poprijeli stratificiranja cepljenih ključev, kakor hitro so spoznali znatno vrednost tega načina cepljenja.

Cepljenje se je organiziralo po občinah in društvih.

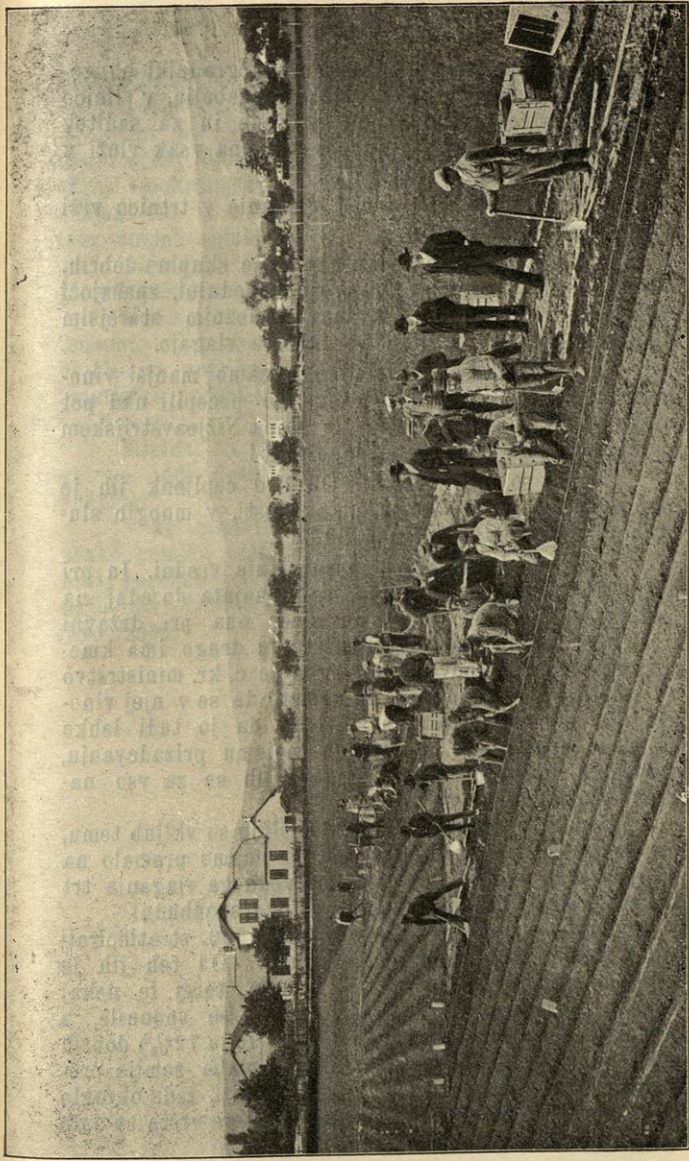
Deželni odbor nižjeavstrijski je v sporazumu s c. kr. kmetijskim ministrstvom pospeševal taka društvena podjetja in jih je izdatno podpiral.

Navadno so znašali stroški za napravo ene silnice okoli 1000 K. Deželni odbor in kmetijsko ministrstvo sta plačala po 40 %, ostali znesek (20 %) pa občina ali društvo samo.

Tako je na Nižjeavstrijskem nastalo veliko število skupnih (društvenih) silnic in trtnic.

Tudi trte dobivajo občine iz državnih in deželnih matičnjakov po znižani ceni.

Vsak vinogradnik ima pravico tako silnico uporabljati proti majhni odškodnini, ki je prispevek k vzdrževalnim stroškom.

*Podoba 29. Vlaganje cepljenk v skupno občinsko trtnico v Langenloisu na Nižjeavstrijskem.
Vsak vinogradnik mora delati en dan, če se udeleži s 1000 cepljenkami.*

V nekterih občinah prinesejo vinogradniki ob gotovem času svoje cepljenke, vložene v zabojih, v silnico in jih dobijo čez kakih 14 dni kaljene in za saditev sposobne zopet nazaj, da jih potem doma vsak vloži v svojo trtnico (glej podobo 25.).

V drugih občinah se tudi vlaganje v trtnico vrši skupno (glej podobo 29.).

V nekterih krajih so se napravile skupine dobrih, mladih in urnih cepilcev, ki proti odškodnini, znašajoči navadno 10 K za 1000 trt, manj zmožnim, starejšim vinogradnikom trte cepijo in v zaboje vlagajo.

Na ta način so že leta 1904. samo manjši vinogradniki na Nižjeavstrijskem skupno pocepili nad pet milijonov trt; vsega skupaj se je pa na Nižjeavstrijskem to leto pocepilo nad 10 milijonov trt!

Uspehi so bili izvrstni. Od 100 cepljenk jih je bilo navadno 60 do 80 prve kakovosti, v mnogih slučajih se je doseglo tudi nad 80 %.

Taki zgledi so gotovo posnemanja vredni. In pri nas? Kolikor je meni znano, se nahajata dozedaj na Kranjskem le dve silnici, in sicer ena pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu in drugo ima kmetijska podružnica novomeška. Prvo je c. kr. ministrstvo za kmetijstvo ustanovilo v ta namen, da se v njej vinogradniki uče trte cepiti in siliti in da jo tudi lahko dejansko uporabljajo. Pa vkljub mojemu prizadevanju, pozivanju v listih in pri predavanjih se za vso napravo skoraj nihče ne meni.

Uspehi v državni silnici v Bršlinu so vkljub temu, da imamo sitnosti z zemljo, ker je imamo premalo na razpolago in je še ta utrujena od vednega vlaganja trt na enem kraju, vendar lepi in gotovo spodbudni.

Tako smo na pr. spomladi leta 1906. stratificirali v 58 zabojih 37.700 cepljenih ključev. Od teh jih je odpadlo pri vlaganju v trtnico le 895, torej le nekaj čez dva odstotka. Vse ostale trte so se sponesle, a jeseni smo iz trtnice izkopali 36.673 (to je 72%) dobrih cepljenk. Nekaj jih je sicer zaradi slabe zemlje pre slabotnih in jih moramo še enkrat vložiti, toda okroglo 60% cepljenk je prve kakovosti. Nekatere vrste so dale

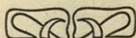
seveda še lepše uspehe, na pr. veltlinec 85 %, španjol 81 %, rdeči vrh 78 % cepljenk prve kakovosti.

Ker je ta način cepljenja, posebno v krajih, ki imajo sedaj še največ vinogradov prenoviti, na pr. sodni okraji mokronoški, radeški, litijski, žužemberški, trebenjski itd. in ki so vsi bolj mrzli kraji, pa ne samo tam, ampak sploh za vse vinorodne kraje naše dežele največjega pomena, bi bilo gotovo vredno, da se ga vsi poklicani faktorji poprimejo.

Ker se je na naše občine, morda z majhnimi izjemami, težko zanašati, da bi kaj v tem oziru storile, bi bilo za naše razmere bolj priporočljivo, da se naše kmetijske podružnice in zadruge z vso vnemo tega dela poprimejo.

Mislim, da jih bo c. kr. kmetijsko ministrstvo in gotovo tudi deželni odbor kranjski v tej zadevi rad podpiral.

V že obstoječi državni silnici v Bršlinu se pa vsako pomlad vrši cepilni tečaj, kjer imajo vinogradniki, posebno pa voditelji takih društvenih trtnic najboljšo priliko, da se v vseh tozadevnih delih temeljito izučijo.

Kazalo.

V čem obstoji stratificiranje trt	2
Kakšen mora biti material za cepljenje	5
Način cepljenja	6
Vlaganje cepljenih ključev v zaboje	10
Silnica	15
Oskrbovanje cepljenk v silnici	24
Vlaganje ali sajenje trt v zemljo	30
Oskrbovanje cepljenk v trtnici, njih prebiranje in spravljanje	34
Skupno cepljenje, uspehi, cepilni tečaji	42

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

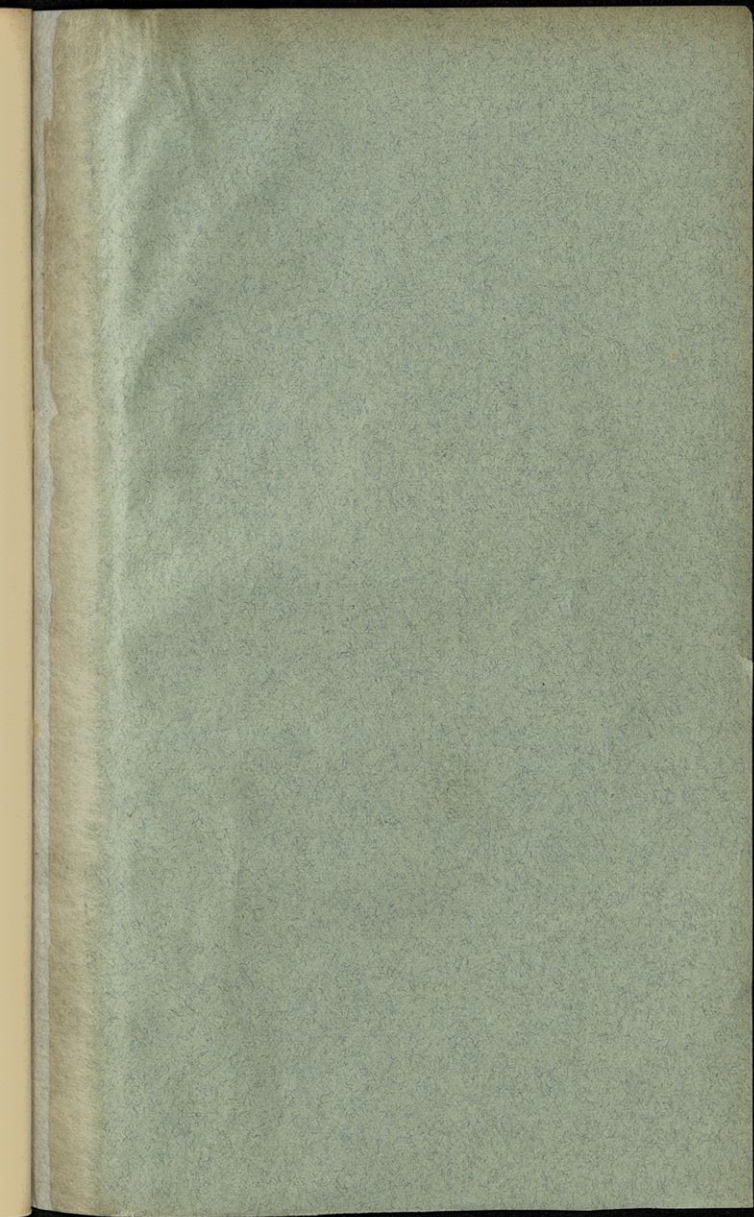

00000504308

Kazalo.

2	Čem obdobju strastičnanje tr
8	našen mora biti material za cepjenje
8	način cepjenja
10	leženje cepjenih kijecev v zapoje
15	linica
24	izpovedanje cepjenk v stinski
30	ganje ali sejanje tr v zemljo
34	izpovedanje cepjenk v stinski, njih predstavlja in spravljajo
42	redno cepjenje, vspehi, cepini letni

Kmetijska knjižnica:

1. zvezek:	Dr. E. Hotter: Gnoj in gnojenje .	K	—40
2. "	Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu .	"	—30
3. "	Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini . . .	"	—20
4. "	Dr. Steuert-Pirc: Sosedu Razumnika prasičja reja	"	1.—
5. "	M. Kostanjevec: O užitnini od vina in mesa	"	1.50
6. "	V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	"	1.—
7. "	Dr. Steuert-Pirc: Sosedu Razumnika govedoreja	"	1.—
8. "	Bohuslav Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev . . .	"	—30